

Metodické listy k tématům dezinformace, misinformace a fake news

---

Marie Fritzová, Přemysl Rosůlek, Michal Mičík et al.

Projekt PRVA 2023-17 „Posilování mediální gramotnosti a kritického myšlení u studentů Západočeské univerzity v Plzni a žáků 4. ročníku středních škol v Plzeňském a Karlovarském kraji prostřednictvím rozvoje klíčových kompetencí a dovedností“, na kterém se podílejí akademici a studenti z Fakulty ekonomické, Fakulty filozofické a Fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni.

ÚVOD

Vážení vyučující,

tyto metodické listy vás nejdříve stručně obeznámí s pojmy dezinformace, misinformace, fake news a konspirační teorie a ukáží vám, jak je poznat a odlišit od důvěryhodných informací. Následují tajenky, kvízy, QR kódy a další úkoly, které vám toto téma přiblíží, jak pevně věříme, zábavnou formou.

Současná éra, která je od úspěšného referenda o vystoupení Británie z EU a od vítězství Donalda Trumpa v prezidentské kampani v USA v roce 2016 někdy též označována jako post-faktická anebo post-pravdivá (srov. např. ČT24, 2016), klade důraz na emoce a na upřednostňování přesvědčivých příběhů a silných narativů na úkor racionálních a objektivních faktů doložených vědecky a produkováných etablovanými médii. Právě v této éře nabyly na významu fenomény, které jsou v základní míře vysvětleny níže.

Důvěryhodné **informace** jsou podle BBC založené na faktech, které jsou buď redaktorem pozorované anebo ověřované z minimálně dvou důvěryhodných zdrojů (srov. BBC, 2017), přičemž samotné zprávy musí být nestranné, přesné, nezávislé a férové (BBC, n.d.). Naopak **dezinformace** můžeme označovat také jako informace, které jsou ale nesprávné, falešné anebo zavádějící, a především jsou „vědomě a často skrytě šířené s cílem ovlivnit veřejné mínění anebo zatemnit pravdu“ (Merriam-webster dictionary online, n.d.). Na druhé straně misinformace je nesprávná nebo zavádějící informace, která není šířena záměrně, ale může mít stejný vliv jako dezinformace (Ministerstvo vnitra České republiky, 2023).

V českém prostředí se také hojně vyskytuje pojem **fake news**, který buď vůbec není z anglického jazyka překládán, anebo se objevuje v podobě celé plejády různých synonym jako například zprávy upravující skutečnost, podvržené, falešné, zkreslené, nepravdivé či zcela lživé atp. Pokud je cílem takové informace lidi vyděsit, aby reagovali nelogicky a hlavně emocionálně, říkáme jim také **hoax** (E-bezpečí, 2022). Další fenomén, **konspirační teorie**, se ve zvýšené intenzitě a v nejrůznějších podobách objevují a šíří v době velkých nejistot a těžkostí jako jsou války, ekonomické krize, přírodní katastrofy, pandemie atd., k čemuž přispěly tzv. Evropská migrační krize, covid-19 a invaze Ruské federace na Ukrajinu. Cílem konspiračních teorií je interpretovat některé události a jevy „alternativním“ způsobem (země je placatá, globální změna klimatu je podvod atp.) a napadat přitom akceptovatelné a racionálně vysvětlitelné narativy, i když se opírají například o většinový konsensus vědecké komunity. Ba co víc, oficiální verze jsou konspiračními teoriemi často zpochybňovány jen jako další jasný důkaz konspirace (Reid, 2023). Klíčovou dovedností v boji proti dezinformacím je kritické myšlení, díky kterému je možné posuzovat důvěryhodnost informací. Pro rozpoznání dezinformace je zásadní kontrola zdrojů informací (Brookings, 2017). Je zdroj, ze kterého čerpáte, důvěryhodný? Z tohoto důvodu je vhodné se zdokonalit v mediální gramotnosti. Mediální gramotnost je schopnost, která pomáhá rozlišit mezi důvěryhodným a nedůvěryhodným zdrojem (PBS Education, 2022). Je tato informace podložena i jinými zdroji? Cross-referencing (křížové odkazování) je porovnávání informace s důvěryhodnými zdroji. Pokud má informace pouze jeden zdroj (vyjma skutečnosti, kdy si redaktor média s dobrou pověstí mohl informaci sám zjistit anebo ověřit na místě anebo média mají tu možnost čerpat informace z tiskové zprávy, tiskové konference anebo pokud se jedná o zprávu ve veřejném zájmu a redaktor zdůrazní, že zpráva je jen z jednoho zdroje), je nutné k ní přistupovat skepticky.

Pracovní listy jsou výstupem projektu PRVA-23-017, jehož cílem bylo posílit mediální gramotnost a kritické myšlení u studentů Západočeské univerzity v Plzni a studentů posledních ročníků středních škol v Plzeňském a Karlovarském kraji. V případě jakýchkoliv dotazů, komentářů či připomínek neváhejte kontaktovat řešitele projektu prostřednictvím níže uvedených kontaktů.

Za kolektiv autorů
Přemysl Rosůlek

Kontakty na řešitele projektu:

Marie Fritzová – mmaja@khi.zcu.cz

Přemysl Rosůlek - rosulek@kap.zcu.cz

Michal Mičík – micikm@fek.zcu.cz

Na vytvoření pracovních úkolů spolupracovali též studenti

Fakulty ekonomické ZČU v Plzni:

Denisa Fričová

Jiří Mazan

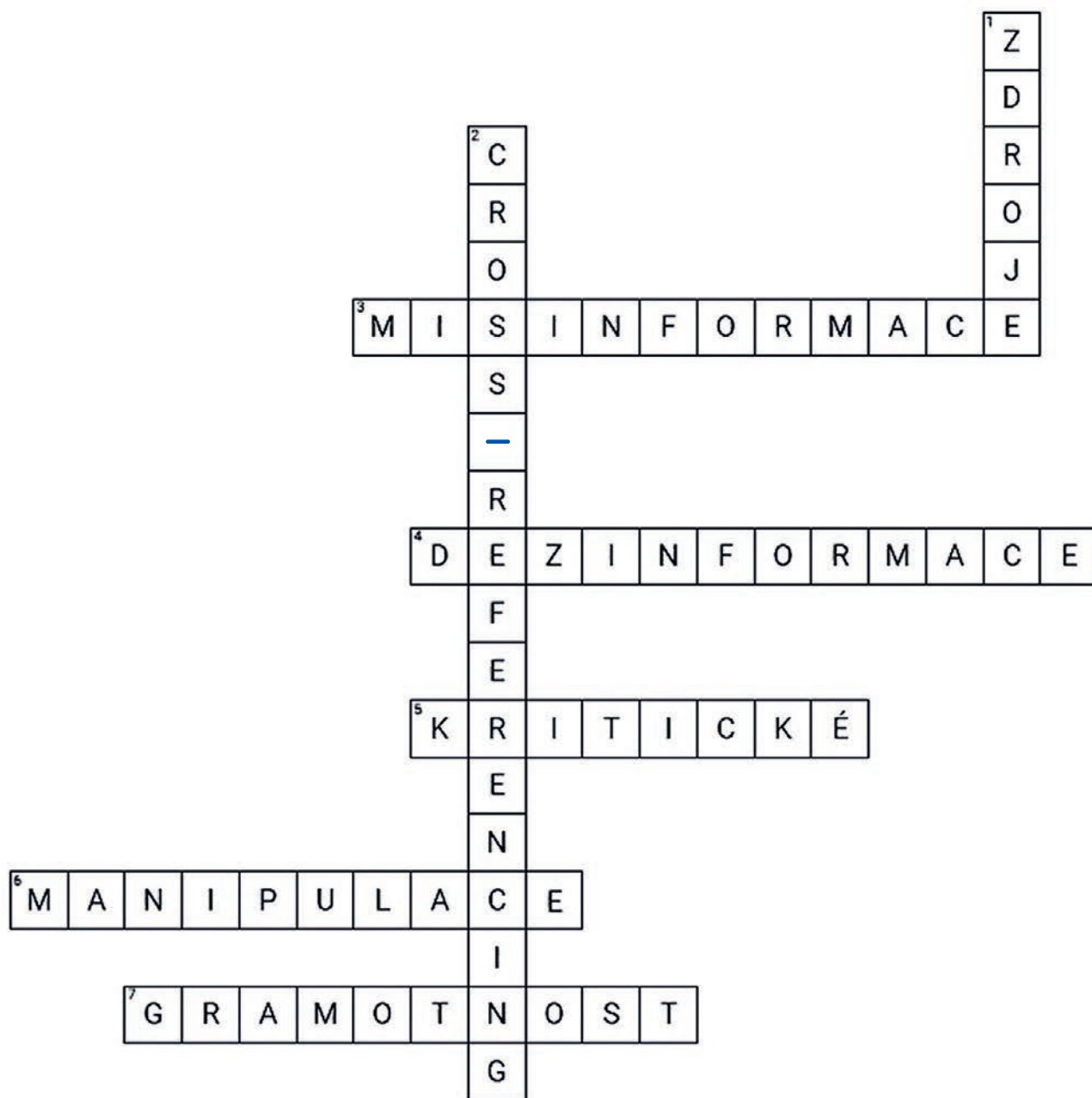
Sebastián Sibal

ÚKOL 1

DOPLŇOVAČKA – 1 A

Otázky:

1. Pro potvrzení informace je třeba vyhledat další ...
2. Porovnání informace s jiným zdrojem (anglicky).
3. Nepravdivá informace způsobená nedorozuměním.
4. Nepravdivá záměrně šířená informace.
5. Jaké myšlení je podstatné při boji proti dezinformacím?
6. Dezinformace se snaží lidi vmanévrovat do jiné názorové pozice, říkáme tomu ...
7. Schopnosti rozpoznat důvěryhodnost informace se říká mediální ...

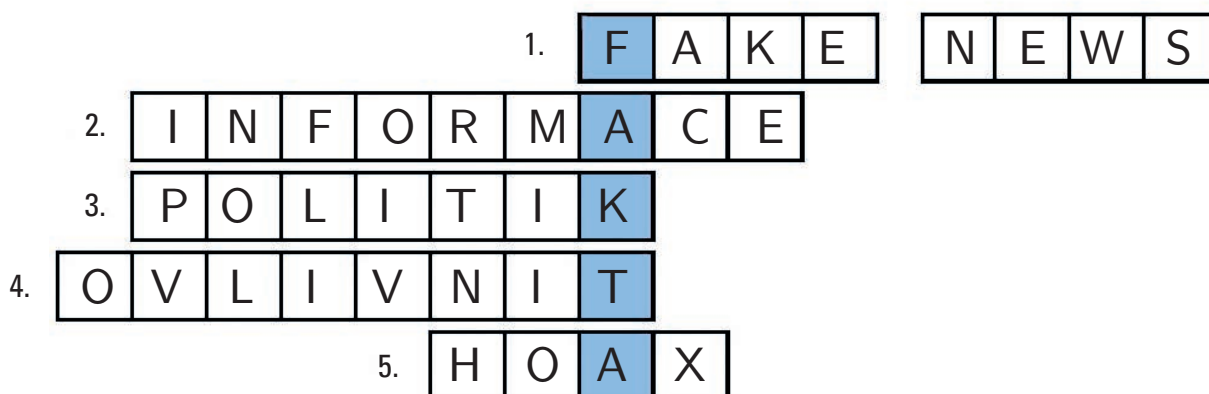
KŘÍŽOVKA – 1 B

Studenti samostatně do předpřipravené křížovky doplňují pojmy, se kterými se setkali již v úvodním textu a odpovídají na otázky pod křížovkou. Vyzkouší si tak, jestli pojům rozumí a ovládají jejich použití v běžném životě.

Otázky:

1. Falešné, zkreslené zprávy (anglicky).
2. Srozumitelná zpráva.
3. Vlivný člověk ve veřejné funkci, který může dezinformace šířit, je...
4. Cílem dezinformace je negativně ... názory lidí.
5. Poplašná zpráva.

Při brouzdání netem a čtení článků ale nesmíte zapomenout na důležitou věc: FAKTA.

KŘÍŽOVKA – 1 C

Studenti doplňují do křížovky jednotlivá slova, která vycházejí přímo z úvodního textu. Po doplnění křížovky může vyučující položit otázku, jaké další motivace mohou stát za šířením dezinformací. – Odpověď: např. nedemokratické režimy samy vytvářejí dezinformace, jejichž prostřednictvím často posilují svůj ideologický, politický a ekonomický vliv ve společnosti.

Otázky:

1. Neúmyslně šířená nepravda.
2. Typ média, jehož prostřednictvím se v dnešní době nejvíce šíří dezinformace.
3. Cílem dezinformace je negativně ovlivnit myšlení a ... člověka.
4. Při ověřování pravdivosti údajů je, mimo jiné, podstatné si vždy ověřit pravdivou dobu vzniku, tedy přesné ...
5. Starověký státní útvar, kde se rozvíjela tzv. rétorika, s jejíž pomocí se také ovlivňovalo veřejné mínění.
6. Dezinformace jsou cílené na všechny lidi, tj. na celou ...
7. Misinformace je šířena nezáměrně, dezinformace je ale šířena jak?
8. Služby na internetu, které propojují různé skupiny lidí.
9. Slovo, které se objevuje v headlinech, aby upoutalo vaši pozornost; odkazuje na jedinečnost sdílené informace.

10. Virus, který vyvolal v roce 2020 vlnu šíření dezinformací.
11. Souhrnné označení pro noviny a časopisy.
12. Falešné, zkreslené zprávy (anglicky).

1. M I S I N F O R M A C E

2. I N T E R N E T

3. N Á Z O R

4. D A T U M

5. A N T I C K É   Ř E C K O

6. S P O L E Č N O S T

7. Z Á M Ě R N Ě

8. S O C I Á L N Í   S Í T Ě

9. E X K L U Z I V N Ě

10. C O V I D

11. T I S K

12. F A K E   N E W S

Jednou z důležitých motivací dezinformátorů k šíření nepravdivých informací může být FINANČNÍ ZISK.

DOPLŇOVAČKA – 1 D

Podle názvu médií rozdělte do sloupců, jaká internetová periodika jsou podle vás důvěryhodná a jaká nikoliv.

svetkolemnas.info lajkit.cz denikn.cz bezpolitickekorektnosti.cz seznamzpravy.cz
rukojmi.cz ct24.ceskatelevize.cz aktualne.cz zvedavec.org euro.cz

Student má za úkol pouze podle názvu internetového zpravodajského portálu odhalit, který z výše pojmenovaných je dezinformační a který důvěryhodný. Tato aktivita slouží k edukaci studenta a ukáže toho, jak i tento jednoduchý ukazatel může ihned odhalit pravdivost článků. Tato aktivita slouží také k seznámení studenta s důvěryhodnými zpravodajskými weby v České republice.

DŮVĚRYHODNÁ MÉDIA	NEDŮVĚRYHODNÁ MÉDIA
denikn.cz	svetkolemnas.info
seznamzpravy.cz	lajkit.cz
ct24.ceskatelevize.cz	bezpolitickekorektnosti.cz
aktualne.cz	rukojmi.cz
euro.cz	zvedavec.org

ÚKOL 2

Rozpoznávání upravených nebo zkreslených informací i fotografií.

Práce s obrazem – 2 A

Vzhledem k rychlému pokroku umělé inteligence je důležité být schopen rozeznat, zda je fotka skutečná, či zda byla vygenerovaná umělou inteligencí.

Hlavní tipy pro rozpoznání obrázků vygenerovaných umělou inteligencí (dále jen UI) jsou:

1. Vyhledejte si více informací k analyzovanému dílu (fotografie, obrázku apod.).
2. Zkontrolujte zdroj, ze kterého obrázek vzešel.
3. K analýze můžete využít vyhledávání na Google.
4. Hledejte nesrovnalosti – UI má při vytváření osob stále problém s některými detaily jako jsou prsty či zuby, také někdy slučuje dohromady objekty, nezaostřuje apod.
5. Hledejte text – texty jsou pro UI jednou ze slabín a často je s nimi něco špatně.
6. Také je možné využít programů, které detekují obrázky vytvořené pomocí UI.

Zkuste z následujících obrázků vybrat ten, který vytvořila UI.

Řešení:

Obr. č. 1: Herec má v pozadí správný nápis, má správný počet prstů, žádné nesrovnalosti.

Obr. č. 2: Herečka má protáhlou hlavu, více prstů.

Obr. č. 3: Lawrence Lessing přednáší na konferenci, detaily v pořádku, žádné nesrovnalosti.

Správná odpověď je obr. č. 2.

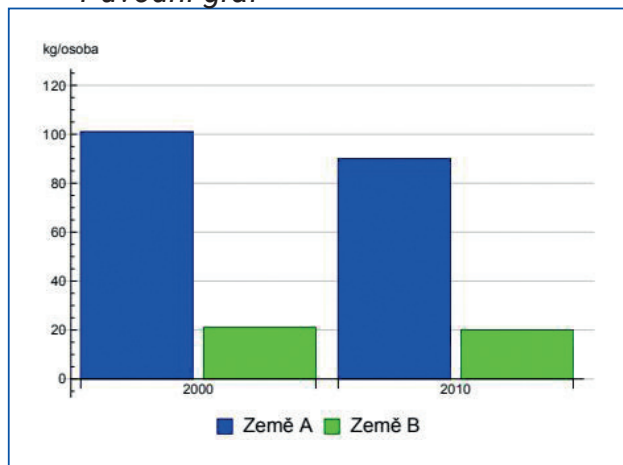

Práce s obrazem – 2 B

Níže jsou dva grafy znázorňující množství škodlivin v zemích A a B. Druhý graf = „Zkreslený graf“ byl upraven tak, aby záměrně ukazoval ve prospěch země A.

Původní graf

Zkreslený graf

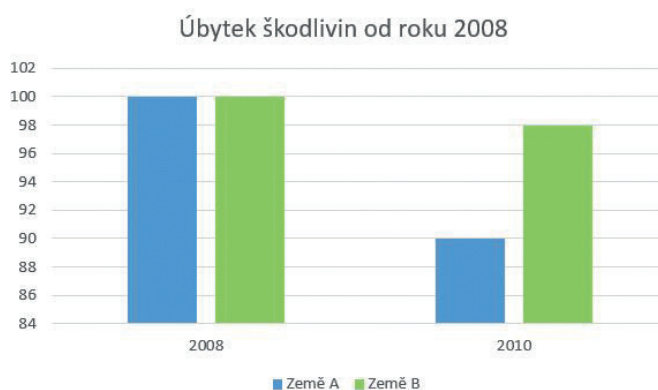
Studentům jsou prezentovány dva grafy týkající se změny množství škodlivin v nespecifikované zemi A = označené modrou barvou a zemi B = označené zelenou barvou. Úkol slouží k praktické ukázce toho, že i data, která jsou na první pohled správná, mohou být upravena tak, aby vyhovovala autorovi dezinformace a nikoliv skutečnosti. Zároveň si studenti vyzkouší práci se statistickými daty a grafy.

Na prvním grafu nazvaném „Původní graf“ je na ose „y“ uvedeno množství škodlivin v kilogramech na osobu a na ose „x“ rok měření. Z prvního grafu vyplývá, že ačkoliv byl výraznější pokles škodlivin v zemi A, stále je znatelně menší množství škodlivin v zemi B, tedy graf mluví ve prospěch země B.

Na druhém grafu s názvem „Zkreslený graf“ jsou na ose y zanesena procenta, kdy v roce 2008 je předpokládán výchozí stav (100 %) a v roce 2010 provedeno nové měření ukazující změnu od výchozího stavu. Zde je vidět větší úbytek škodlivin v zemi A oproti úbytku v zemi B. Z grafické prezentace dat tak může čtenář dojít k mylnému závěru, že země A je na tom lépe, tedy graf mluví ve prospěch země A. Praktickým úkolem pro studenty je vytvoření dalšího zkresleného grafu.

Příklady možností, jak toho docílit:

1. Posunutí začátku grafu – protnutí osy „x“ a „y“ nebude začínat v hodnotě 0, ale například v hodnotě 84.

Ukázkový graf č. 1

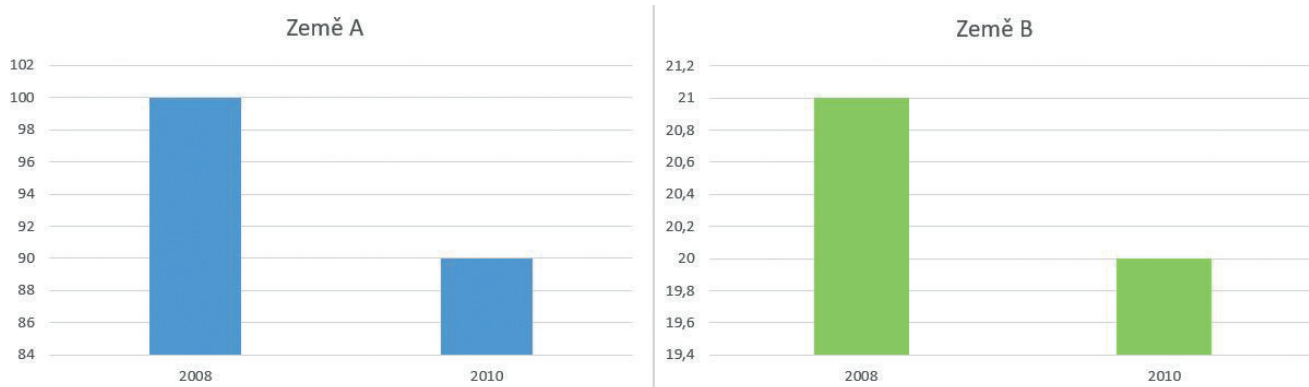

2. Znázornění změny v kg/osobu – na grafu bude zaneseno pouze množství, které se změnilo.

Ukázkový graf č. 2

3. Nakreslit zvlášť graf pro zemi A a pro zemi B – oba grafy budou mít na osách „y“ jiné hodnoty, ale graficky budou působit podobně.

Ukázkový graf č. 3 a č. 4

ÚKOL 3

Práce s články – 3 A

Porovnejte následující dva headlines a odpovězte na otázky:

1. Jaký z článků působí na emoce příjemců a co je tedy jeho cílem? – **Na emoce je zaměřen headline 2. Jeho cílem je vyvolat negativní emoce a agresí.**
2. Jak může sdělení ovlivnit názory, postoje a chování příjemců? – **Headline 2 chce dehonestovat prezidentského kandidáta, má tedy za cíl odradit od jeho volby. Dalším cílem článku je vyvolat silnou negativní emoci proti zmíněné osobě.**
3. Jaké slovní prostředky nadpisy využívají a proč? – **Headline 1: objektivní, informativní charakter. Headline 2: vulgární slova, přehnaná interpunkce.**

HEADLINE 1

24.ceskatelivize.cz/domaci/3561011-z-lidove-armady-pres-nato-na-hrad-prezidentem-se-stane-petr-pavel

24

RUSKÁ INVAZE DOMÁCÍ SVĚT REGIONY EKONOMIKA KULTURA

Z lidové armády přes NATO na Hrad. Prezidentem se stane Petr Pavel

AKTUALIZOVÁNO 28. 1. 2023

Ve druhém kole prezidentských voleb zvítězil generál ve výslužbě Petr Pavel, když porazil expremiéra Andreje Babiše. Ačkoliv byl už před volbami veřejně aktivní, post hlavy státu je jeho první volenou politickou funkcí, a Česko tak bude mít poprvé od éry Václava Havla prezidenta bez premiérské zkušenosti. Pavel totiž svůj profesní život zasvětil vojsku; sloužil už Československé lidové armádě, po sametové revoluci působil na mírové misi ve válce v bývalé Jugoslávii, stál v čele českého generálního štábu a zastával také nejvyšší vojenskou pozici v NATO.

HEADLINE 2

601 Kurva HOŠI a holky Čtvrtá sezóna NE Nebud' Egoista Nová politická hra

TOTO JE SPARTA

Rise and rise again - until lambs become lions

PREZIDENT

NÁRODNÍ ZRÁDCE ???

GENERÁL SOUDRUH PETR PAVEL "PÁVEK" AGENT STB ???

CHAIRMAN

www.kurvahosi.com - info@kurvahosi.com Jebal Šukal Odběr zde

Práce s články – 3 B

Porovnejte následující dva články a odpovězte na otázky:

1. Vyberte, jaký článek pochází z dezinformačního webu a jaký z ověřeného zdroje. – **Článek 1 pochází i z dezinformačního webu a článek 2 z ověřeného zdroje.**
2. Vyberte jeden z článků, který pochází z dezinformačního zdroje, a napište aspoň tři ukazatele, podle kterých to lze rozpoznat. – **Článek 2: drastický obrazový doprovod; dlouhý, agitující nadpis; využívání slov, které vyvolávají negativní emoce.**
3. Pohovořte o informacích, které vám vybrané články poskytují. – **Článek 1: prakticky žádné informace, pouze vyvolává obavu z migrantů, kteří jsou označeni jako násilníci. Článek 2: objektivně informuje o migrační situaci v Evropě a připravované migrační reformě.**

ČLÁNEK 1

Blíž ke špatnému konci: Migranty do každé rodiny? O své bezpečnosti si rozhodovat nebudete! Volný pohyb násilníků. Zítřek ve znamení terorismu. Opovažte se vzdorovat. Za vším hledej Jourovou. Kdo další nás zrazuje?

12.10.2023

IVAN DAVID sleduje z bezprostřední blízkosti, o čem se jedná na půdě evropských institucí, a nenechává nikoho na pochybách o tom, že zlo nikdy nesplí **více čtěte zde**

Druhý muž Bidenovy vlády: Jaderná válka? Změna klimatu? Prý to vyjde nastejno. S USA to...

IVAN DAVID komentuje poslední

Tzv. pomoc Ukrajině: Dojná kráva pro vyvolené? Účet pro daňového poplatníka od Pentagonu....

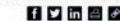
IVAN DAVID dokládá, že financování

ČLÁNEK 2

Unijní státy se dohodly na migrační reformě. Povinná bude solidarita s přetíženými státy

Státy Evropské unie se po řadě let marného snažení dohodly na migrační reformě počítající s povinnou solidaritou se zeměmi přetíženými žadateli o azyl stejně jako s rychlejším vyřizováním neúspěšných žádostí. Po jednání ministrů vnitra to oznámilo švédské předsednictví. Velká většina zemí po celodenním vyjednávání podpořila kompromisní návrh, který Radě EU poslouží k dalšímu rokování o konečné podobě migračních pravidel s Evropským parlamentem.

AKTUALIZOVÁNO Lucemburk 20.52 h 6. 2023 (Aktualizováno: 22.19 h 6. 2023)

Státy Evropské unie se dohodly na migrační reformě (ilustrační foto) | Zdroj: Reuters

ZPRÁVY, KTERÉ JSTE NEČTĚLI

Přijetí konsolidálního balíčku podpořil i Vondra. Obstrukce se dostaly za úroveň: mezi vyvetuje

Palestinci evadují na izraelské přílohy i nedostupný a naopak. To znesnadňuje mír, míní Tureček

Vládě a Šimomrové věří čtyřtina Čechů. Prezident Pavel se těší oblíbenosti 58 procent občanů, ukázal průzkum

OBRAZEM: Síň plná ryb, východ slunce nad rybníkem a přátelé. Výlov šumšumberka neomrzí, tvrdí rybáři

K planetce Psyche odstartovala sonda, která prozkoumá její složení. Do cíle má doletět za šest let

ÚKOL 4

Interaktivní úkol – 4 A

Naskenujte pomocí mobilu QR kód a vyzkoušejte si hru „Milionář na téma dezinformace“.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/display?v=p1jfzybe223>

Interaktivní úkol – 4 B

Naskenujte pomocí mobilu QR kód a vyzkoušejte si v aplikaci „Poznej, o jaký druh dezinformace se jedná“, zda dokážete poznat rozdíl mezi příklady dezinformace, misinformace a fake news.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/display?v=p5q4w4z2523>

Interaktivní úkol – 4 C

Vyzkoušejte si osmisměrku na téma dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=pcpsu3n2j23>

Interaktivní úkol – 4 D

Vyzkoušejte si kvíz na téma umělá inteligence a dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=peqomskec23>

Interaktivní úkol – 4 E

Vyzkoušejte si křížovku na téma umělá inteligence a dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=ptcnah44n23>

Interaktivní úkol – 4 F

Vyzkoušejte si pexeso na téma válka na Ukrajině a dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=png9jmn8j23>

Interaktivní úkol – 4 G

Vyzkoušejte si hru Pravda/nepravda na téma válka na Ukrajině a dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=p3q6jk35j23>

Interaktivní úkol – 4 H

Po naskenování QR kódu se vám otevře interaktivní cvičení na téma umělá inteligence a dezinformace. Vaším úkolem bude správně přiřadit pojmy k definicím.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/display?v=p1yt75q9k23>

Interaktivní úkol – 4 I

Po naskenování QR kódu se vám otevře interaktivní cvičení, v němž si vyzkoušíte, zda dokážete rozeznat deepfake od reálné fotografie slavné osobnosti.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/display?v=pd87gztzk23>

Interaktivní úkol – 4 J

Po naskenování QR kódu se vám otevře doplňovací cvičení na dezinformace.

Pokud QR kód nefunguje, můžete se přihlásit přes odkaz: <https://learningapps.org/watch?v=p1qc4b4kj23>

ÚKOL 5

Návrh na didaktickou hru – 5 A „Hra na fake news“

Studenti se formou skupinové hry seznámí s tím, jak mohou vznikat a šířit se fake news i pomocí ověřených mediálních kanálů. Média od sebe často přejímají témata a články, zejména tuzemská média od zahraničních. Tato hra poskytuje možnost zábavnou formou zažít tento proces v praxi.

Požadavky: Tužka, papír

Postup:

1. Vytvořte kartičky ve stejném počtu jako je počet hráčů.
2. Na 1 kartičku napište Zdroj, na 2 kartičky napište Fake News a na zbylé kartičky Novinář.
3. Všechny kartičky zamíchejte.
4. Hráči si postupně vytáhnou z kartiček svou roli, kterou nikomu nesdělují.
5. Hráči se postaví do řady nebo do kroužku.
6. Hráč s kartičkou Zdroj začíná – vymyslí titulek novinové či webové zprávy a pošeptá ho hráči vedle sebe.
7. Hráč, který takto obdrží zprávu, ji pošeptá dalšímu a ten opět dalšímu formou tiché pošty až dojde k poslednímu hráči, který ji řekne nahlas.
8. Hráči s kartičkou Fake News mají za úkol zprávu jakýmkoliv způsobem změnit, ale neměla by se tematicky příliš vzdálit od původní zprávy.
9. Všichni hráči na konci mají za úkol odhalit, kdo je Fake News.

Doporučení:

- Hru lze modifikovat dle počtu žáků a přidat i více Fake News.
- Lze zvýšit obtížnost tím, že budou mít žáci zavřené oči a nebudou tím pádem schopni tak snadno odhalit, kdo jim sdělil zprávu.

Návrh na didaktickou hru – 5 B

Hra má za cíl seznámit studenty s tím, jaké konkrétní dezinformace se v dnešním světě šíří (tj. témata si může vyučující sám aktualizovat). Studenti kriticky zhodnotí, proč se jedná o nepravdivé informace, analyzují a prohlubují svoje znalosti. Cílem hry je upozornit, že se s dezinformacemi setkáváme prakticky každý den a že je tedy nezbytné si neustále informace ověřovat a kontrolovat.

Pandemie covid-19

(některé možné dezinformace, které se objevují/objevovaly v mediálním prostoru)

1. Virus covid-19 byl v čínském Wu-Chanu vytvořen uměle a vypuštěn s cílem snížit přemnoženou populaci na naší planetě.
2. Prostřednictvím vakcinace bude prováděno čipování a kontrola populace.
3. Lék na covid – česnek, sezamový olej, omývaní chlorem, požívání peroxidu apod.

Válka na Ukrajině

(některé možné dezinformace, které se objevují/objevovaly v mediálním prostoru)

1. Rusko je ve válce se Západem. Ukrajina je pouze nástrojem NATO a bojištěm. Rusko se brání proti agresorovi na Ukrajině.
2. Vítězství Ruska ve válce je nevyhnutelné. Buď Rusko válku vyhraje, nebo konflikt povede ke třetí světové válce. Západní vojenská podpora Ukrajiny eskaluje situaci a prodlužuje utrpení. Jedinou cestou k míru je demilitarizace Ukrajiny.
3. Ukrajina je fašistický stát, který vraždí ruské obyvatelstvo na ukrajinském území.

Slovo závěrem

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

v rámci těchto pracovních listů jste se mohli seznámit se základními pojmy z oblasti mediální gramotnosti a kritického myšlení. Pokud jste dočetli až sem a vypracovali všechny aktivity, měli byste mít základní povědomí o tom, jak dezinformace a misinformace vypadají a jak je rozpoznat a odlišit od důvěryhodných informací. Pevně doufáme, že vám tyto pracovní listy byly k užitku a že se díky nim budete snadněji orientovat v mediální „džungli“, do které každodenně vstupujete.

Za autorský kolektiv
Michal Mičík

Použité zdroje:

- BBC. (n.d.). Editorial Guidelines. Section 4: Impartiality – Guidelines. <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidelines/impartiality/guidelines>
- BBC. (2017). Learn how the BBC is working to strengthen trust and transparency in online news. <https://www.bbc.com/news/help-41670342>
- Brookings. (2017). How to combat fake news and disinformation. <https://www.brookings.edu/articles/how-to-combat-fake-news-and-disinformation/>
- ČT24. (2016). „Post-pravdivý“ slovem roku: Na faktech nesejde, vítězí emoce. <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/1957973-post-pravdivy-slovem-roku-na-faktech-nesejde-vitezi-emoce>
- E-bezpečí. (2022). Co je to vlastně ten hoax, dezinformace, misinformace nebo třeba fake news? Čím se tyto termíny liší a co mají společného? <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/clanky-komentare/2864-co-je-to-vlastne-ten-hoax-dezinformace-misinformace-nebo-treba-fake-news-cim-se-tyto-terminy-lisi-a-co>
- Merriam-webster dictionary online. (n.d.). Disinformation. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/disinformation#:~:text=%3A%20false%20information%20deliberately%20and%20often,opinion%20or%20obscure%20the%20truth>
- Ministerstvo vnitra České republiky (2023). Definice dezinformací a propagandy – Centrum proti hybridním hrozbám. <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/definice-dezinformaci-a-propagandy.aspx>
- PBS Education. (2022). What is media literacy and how can simple shifts center it. <https://www.pbs.org/education/blog/what-is-media-literacy-and-how-can-simple-shifts-center-it>
- Reid, S.A. (2023). Conspiracy theory. Encyclopaedia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/conspiracy-theory>

Práce s obrazem – 2 A

Obrázek 1: Zureli (n.d.). Robert Downey Jr. launches a fund in groundbreaking sustainable tech.

<https://www.zureli.com/robert-downey-jr-launches-fund-groundbreaking-sustainable-tech/>

Obrázek 2: „Scarlett Johansson holding a puppy“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

Obrázek 3: Lawrence Lessig. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lawrence_Lessig_\(9\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lawrence_Lessig_(9).jpg)

Práce s obrazem – 2 B

Gangur, M. (2022). Základní zpracování statistických údajů a popisná statistika. Přednáška z předmětu KEM/SZD.

Práce s články – 3 A

HEADLINE 1: ČT24. (2023). Z lidové armády přes NATO na Hrad. Prezidentem se stane Petr Pavel. <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3561011-z-lidove-armady-pres-nato-na-hrad-prezidentem-se-stane-petr-pavel>

HEADLINE 2: Youtube. (2022). GENERÁL SOUDRUH PETR PAVEL «PÁVEK». https://www.youtube.com/watch?v=56yLuDIn-n4&ab_channel=KurvaHo%C5%A1i

Práce s články – 3 B

ČLÁNEK 1: Protiproud. (2023). Blíž ke špatnému konci. <https://protiproud.info/politika/7495-bliz-ke-spatnemu-konci-migranty-do-kazde-rodiny-o-sve-bezpecnosti-si-rozhodovat-nebudete-volny-pohyb-nasilniku-zitrek-ve-znameni-terorismu-opovazte-se-vzdorovat-za-vsim-hledej-jourovou-kdo-dalsi-nas-zrazuje.htm>

ČLÁNEK 2: iROZHLAS.cz. (2023). Unijní státy se dohodly na migrační reformě. ČTK. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/evropska-unie-migrace-dohoda_2306082052_mst

Zdroje obrázků v interaktivních cvičeních:

Interaktivní úkol – 4 F (<https://learningapps.org/watch?v=png9jmn8j23>)

Ruská vlajka. https://cs.wikipedia.org/wiki/Rusko#/media/Soubor:Flag_of_Russia.svg

Ukrajinská vlajka. https://cs.wikipedia.org/wiki/Ukrajina#/media/Soubor:Flag_of_Ukraine.svg

Vladimir Putin. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Putin#/media/Soubor:%D0%92%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%9F%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD_\(18-06-2023\)_\(cropped\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Putin#/media/Soubor:%D0%92%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%9F%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD_(18-06-2023)_(cropped).jpg)

Volodymyr Zelenskyj. [https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_Ukrajiny#/media/Soubor:Russia's_decision_on_mobilization_is_an_admission_that_their_regular_army_did_not_withstand_and_crumbled_-_address_by_the_President_of_Ukraine_\(52377495913\)_\(cropped\).jpg](https://cs.wikipedia.org/wiki/Prezident_Ukrajiny#/media/Soubor:Russia's_decision_on_mobilization_is_an_admission_that_their_regular_army_did_not_withstand_and_crumbled_-_address_by_the_President_of_Ukraine_(52377495913)_(cropped).jpg)

Interaktivní úkol – 4 I (<https://learningapps.org/watch?v=pd87gztzk23>)

Brad Pitt.jpg. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brad_Pitt_2019_by_Glenn_Francis.jpg

Margot Robbie.jpg. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SYDNEY, AUSTRALIA - JANUARY 23 Margot_Robbie_arrives_at_the_Australian_Premiere_of_%27I_Tonya%27_on_January_23,_2018_in_Sydney,_Australia_\(28074883999\)_\(cropped\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SYDNEY, AUSTRALIA - JANUARY 23 Margot_Robbie_arrives_at_the_Australian_Premiere_of_%27I_Tonya%27_on_January_23,_2018_in_Sydney,_Australia_(28074883999)_(cropped).jpg)

„Brad Pitt holding a teddy bear“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

„Margot Robbie holding Oscar award“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

„Robert Downey jr wearing boxing gloves“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

„Samuel L. Jackson holding a sword“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

„Scarlett Johansson holding a puppy“ prompt, Playground, verze 1, 27. 11. 2023, playground.com

Meryl Streep.jpg. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meryl_Streep_December_2018_\(cropped\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meryl_Streep_December_2018_(cropped).jpg)

Richard Genzer.jpg. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Richard_Genzer_2019.jpg